

RIOJA

Zaterdag 24 NOVEMBER 2007

Michel De Cuyper

Wijnmeester Commanderie Gent

RIOJA

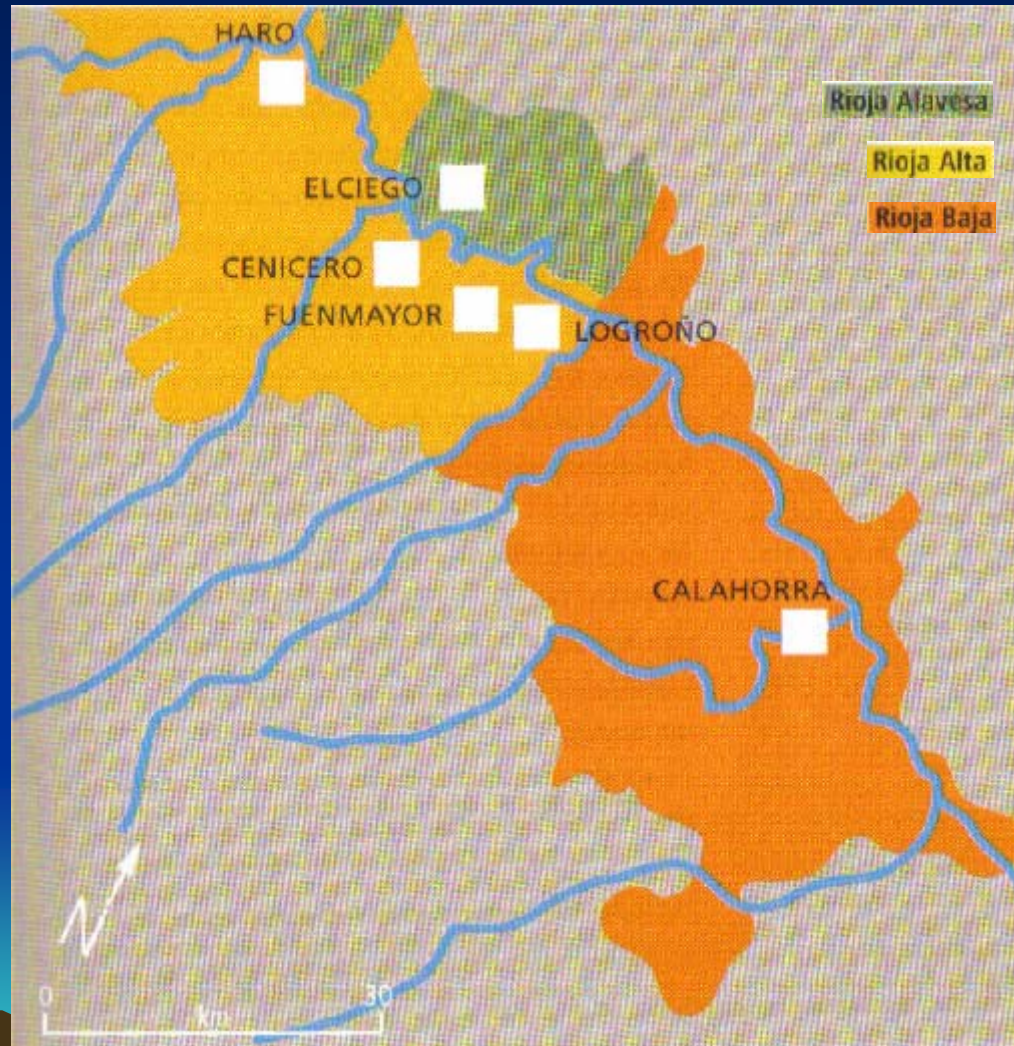
RIOJA DOC

- Spanje's meest bekende gecontroleerde herkomstbenaming
- Een wijngebied met een indrukwekkende wijngeschiedenis die zeer ver teruggaat (documenten uit 1650 waarborgen de kwaliteit van de Rioja-wijn)
- Meest beroemde bodega's, sommige reeds 150 jaar oud
- Een van de eerste gebieden van Spanje waar men de wijn is gaan **bottelen** zodat export buiten de streek mogelijk werd
- 3 subzones: het oostelijke **Rioja Baja** (laagste gelegen maar tevens warmste streek en waar vooral de Garnacha gedijt), het westelijke **Rioja Alta** (van oorsprong zijn hier de beste terroirs te vinden waardoor dit ook de basis is van de grote klassieke Rioja-domeinen) en de **Rioja Alavesa** (op geo-politiek vlak deel uitmakend van het Baskenland!) waar men de meest interessante terroirs vindt.

RIOJA

RIOJA

RIOJA

Een beetje geschiedenis

- De Romeinen die ook in Spanje geweest zijn, hebben wijngaarden aangeplant en bijgevolg wijn geproduceerd in de omgeving van het huidige Logroño.
- In de Middeleeuwen zouden monniken uit Bourgogne wijnranken hebben meegebracht. Documenten die uit deze tijd dateren, bewijzen dit.
- In 1787 stichtten een aantal wijnbouwers een vereniging om de wijnbouw aan hogere kwaliteitseisen te onderwerpen.
- Pas in de 19e E bekwam de wijn uit Rioja ook buiten de regio bekendheid vooral door de aanleg van wegen en later spoorwegen.
- Ook de Franse wijnbouwmethodes worden toegepast in de streek en dragen toe tot een aanzienlijke kwaliteitsverbetering van de Rioja wijnen.

RIOJA

- Luciano de Murrieta en de Marques de Riscal waren de eerste Spaanse wijnheren die in Bordeaux wijnbouwtechnieken gingen bestuderen waarna ze rond 1850 hun kennis in praktijk toepasten.
- In de tweede helft van de 19e E werd de Rioja ook internationaal meer bekend omdat de wijngaarden rond Bordeaux door de Phylloxera (wijn druifluis) vernietigd werden.
- Het gevolg was dat vele Franse wijnboeren emigreerden naar de Rioja wijnstreek om er hun geluk te beproeven. Voor de Spaanse wijnbouw was dit het begin van een gouden tijdperk ook al omdat de Phylloxera plaag pas jaren later de streek bereikte.
- In 1926 richtten een aantal Bodega's de eerste Raad van Toezicht op (Consejo Regulador) welke tot vandaag nog steeds actief is en waakt over de toe te passen regels in de wijnbouw.
- In 1945 verkreeg Rioja als eerste Spaanse wijnbouwgebied de officiële herkomstbenaming 'Denominación de Origen Calificada'.

RIOJA

Traditie en moderne tijd.

- Tientallen jaren bleef de wijnwereld in de Rioja bijna stilstaan. Slechts een tiental wijnhuizen verwerkten de volledige oogst.
- De wijnstijl was bijna overal identiek: tamelijk fruitige jonge wijnen met een goed omschreven smaak naast de op eikenhouten - meestal Amerikaanse - vaten gerijpte wijnen die volgens de rijpingsperiode ingedeeld werden in Crianza's (min. 6 m.), Reserva's (min. 12 m.) en Gran Reserva's (min. 24 m.). Deze laatste wijnen werden gedomineerd door kruidige en houttoetsen en hadden slechts weinig fruit overgehouden.
- Na de val van het Franco-regime begon Spanje zijn wijnen te exporteren en vooral de Rioja boekte hier succes.
- Gevolg: oprichting van nieuwe Bodega's en wijnhuizen, vroegere druivenverkoopers begonnen hun eigen wijn te maken en buitenlands kapitaal zorgde voor de bouw van gerenommeerde nieuwe huizen. Ook het aantal Bodega's dat zelf zijn wijn bottelde, steeg tot ver over 400. Die ontwikkeling bracht ook nieuwe trends met zich mee.

RIOJA

- Bepaalde Bodega's gingen nu fruitige rode Rioja wijnen produceren en deden dit door toepassing van moderne vinificatietechnieken: gecontroleerde gistingstemperatuur, verlengd contact met de schil voor het bekomen van een meer intense kleur en een kortere rijpingstijd op nieuwe eikenhouten vaten. Deze "moderne" stijl van wijnproductie had nu de bovenhand maar toch bestonden er nog enkele huizen van hoog aanzien die nog steeds volgens de "oude manier" verder bleven werken.
- Een tweede moderniseringsgolf zag het licht tijdens het begin van de jaren negentig maar die was eerder noodzakelijk omwille van de stijgende kwaliteitsnormen en ook door de toenemende kritiek die het gevolg was van de sterk toegenomen export. Daardoor ontstonden nieuwere, kleinere projecten waarbij op de best gelegen wijnhellingen met oude en zorgvuldig geselecteerde wijnstokken topwijnen werden gemaakt volgens een 'gemoderniseerde traditionele techniek'. Hierdoor hadden 'kleine' wijnboeren en enkele middelgrote traditionele huizen het potentieel van de beste wijnhellingen opnieuw tot leven gewekt.

RIOJA

Druivenrassen.

- In de wijnwereld steunen de beroemdste wijnstreken steeds op een beperkt aantal druivensoorten. In de Rioja is dit zonder meer de **tempranillo** druif die de meeste wijnen van de streek een bepaalde typiciteit meegeeft.
- De meest gebruikte druivenrassen voor rode wijn zijn :
 - Tempranillo
 - Garnacha
 - Mazuelo
 - Graciano
 - Cabernet Sauvignon (wettelijk beperkt)
- Voor de witte wijnen gebruikt men voornamelijk:
 - Viura (syn. macabeo)
 - Malvasia
 - Garnacha blanca

RIOJA

Tempranillo (Cencibel, Tinto de Madrid, Tinto de Toro, Tinto Fino)

- De druivensoort vertegenwoordigt 61% van de Rioja D0Ca.
- De druivensoort gedijt het beste in de regio's Rioja Alta en Rioja Alavesa, waar ze de gematigde regenval krijgt die ze nodig heeft. Tempranillo is een vroeg rijpende druif waardoor ze geschikt is voor de hoger gelegen gebieden in Rioja.
- De donkere druiven met een dikke huid leveren krachtige wijnen met een alcoholgehalte tussen 11,5° en 14°, zijn tanninerijk en bezitten een intense kleur.
- De wijn kan op jonge leeftijd heel fruitig geuren en rijpt uitstekend op eikenvat waarbij zich andere aroma's ontwikkelen: kaneel, drop, zoethout, gebrand, Het bewaarvermogen is ook veel hoger.
- Het is niet zo evident om deze hoogwaardigste van alle Spaanse druivensoorten te telen maar indien men ze met de meeste zorg behandelt dan krijgen ze het delicate parfum van een fijne Bourgogne en de gestructureerde onderbouw van een Bordeaux.

RIOJA

Granacha (Abundante, Alicante, Cannonao, ...)

- Een ander belangrijk druivenras is de garnacha, die in Frankrijk de grenache genoemd wordt en vooral verbouwd wordt op de warmere zuidoostelijke hellingen verbouwd wordt. Het is het typische druivenras van de Rioja Baja.
- Het geeft aan de Rioja wijnen een zachte en rijpe fruitsmaak en alcohol maar geldt ter plaatse als minder waardevol. Vertegenwoordigt ongeveer 18% van de productie.

Mazuelo (Carignan, Carignano, Cariñena, ...)

- De Mazuelo variëteit, beter gekend onder de Franse naam Carignan levert 3,5% aan de totale Rioja productie.
- Deze druif heeft veel zon en warmte nodig en levert wijn met veel kleur en frisheid, is rijk aan tannine maar bezit een min of meer ruw pallet.

RIOJA

Graciano (Bastardo Nero, Bordelais, Cagnolale, ...)

- Dit druivenras behelst slechts 0,7% van de totale wijngaardoppervlakte van de Rioja en is in tegenstelling tot alle voorgaande het minst bekend maar is thans aan een heropleving begonnen. Deze druif levert een schitterend rode wijn met mooi karakteristiek boeket. Het is de meest aromatische variëteit en dit verkaart de verhoogde interesse.

Viura (Macabeo, Forcalla, Iardot, ...)

- Deze druivensoort neemt 15% van de totale wijngaardoppervlakte van Rioja in beslag waardoor ze de voornaamste druif is voor de productie van de witte Rioja wijnen.
- De wijnstok struik levert een beperkt aantal grote druiventrossen waardoor de tros gevoelig is voor bothrytis.
- De wijnmost bezit een goede aciditeit en is zeer geschikt voor de lagering op hout wat overeenkomt met de traditionele manier van wijn maken in Rioja.

RIOJA

Overzicht van de verbouwingsgebieden in Rioja

- Het wijnproductiegebied Rioja is gelegen in de vallei van de Ebro.
- Het gebied wordt in het noorden begrensd door de bergketen 'Sierra de Cantabria' en in het zuiden door de 'Sierra de la Demanda' waardoor een uniek microklimaat ontstaat.
- Zoals reeds eerder vermeld wordt de Rioja in drie delen verdeeld: Rioja Alta, Rioja Alavesa en Rioja Baja.
- De hierna volgende beschrijvingen van de deelgebieden geven een algemene tendens van de wijnen. Minstens even belangrijk zijn de verschillende wijntypes die ontstaan volgens de kwaliteitsniveau's: Tinto, Cosecha, Crianza, Reserva en Gran Reserva.

RIOJA

Rioja Alavesa : de elegantie

- Ten westen van Logroño en ten noorden van de Ebro ligt Rioja Alavesa, het Baskische deel van het gebied en het kleinste wijngebied voor wat betreft de wijnbouwoppervlakte.
- De lichte kalkrijke bodem, de juiste hoeveelheid neerslag en de zonnige zuidelijke hellingen maken van de wijnhellingen van Alavesa kwalitatief de beste van Rioja.
- Hier vindt men de best gestructureerde en meest aromatische Rioja's omdat de druiven op hooggelegen wijnhellingen groeien nl. van 400 tot 800 meter boven de zeespiegel.
- Alavesa is dé streek van de tempranillodruif.

RIOJA

Rioja Alta : kracht en kleur

- Eveneens ten westen van Logroño maar op enkele gemeenten na ten zuiden van de Ebro ligt Rioja Alta, het gebied met de grootste bebouwde oppervlakte.
- De wijnhellingen zijn niet per se warmer dan die in Alavesa.
- In het het zuiden, in de richting van de Sierra de la Demande, ligt de koelste zone van Rioja, waar tegelijk ook de meeste neerslag valt.
- De bodem van Rioja Alta is meestal iets zwaarder en levert krachtigere dronkerdere wijnen.
- Het aandeel van de tempranillo ligt hier eveneens ver boven de 50%.

RIOJA

Rioja Baja : body en alcohol

- Rioja Baja is qua oppervlakte het grootste van de drie deelgebieden van de Rioja en verschilt sterk van de twee andere deelgebieden.
- De zomers zijn hier heet en droog; de regenval is beperkt.
- De wijngaarden liggen slechts 300 meter boven de zeespiegel.
- De bodem bestaat er bijna uitsluitend uit rivierslibgronden met ijzerhoudende leem.
- De hittebestendige garnacha druif is hier even sterk vertegenwoordigd als de tempranillo.

RIOJA

Welke wijnen proeven we?

1. Artadi Viñas de Gain - Tinto 2005
2. Marqués de Riscal - Reserva 2003 (Magnum)
3. Coto Real - Reserva 2001
4. Allende - Tinto 2001
5. Valserrano Finca Monteviejo - Cosecha 2003
6. Fincas de Ganuza - Reserva 2001
7. Bodegas Lan - Edición Limitada Tinto 2004

Bronvermelding: Rioja Deltas Wijnbibliotheek en website La Buena Vida
Michel De Cuyper, Sommelier-Conseil